

Джеръм К. Джеръм

Падението на Томас Хенри

Томас Хенри бе най-представителният от всички известни ми котараци. Истинското му име си оставаше Томас. Но да наричаш такъв котарак Томас би било просто нелепо. Все едно обитателите на Хардънския замък (Резиденция на тогавашния премиер-министър Уилям Гладстон.) да наричат мистър Гладстон – „Бил“. Котаракът попадна при нас благодарение на любезността на месаря от „Реформ-клуб“ и виждайки този котарак, аз веднага разбрах, че от всички лондонски клубове това е единственият, откъдето той би могъл да се появи. От животното навяваше солидното достойнство и непоколебимият консерватизъм на този клуб. Сега аз не мога точно да си спомня защо той, котаракът, бе напуснал клуба, но мисля, че причина са били разногласията с новия главен готвач, човек властен и загрижен единствено за собственото си благополучие. Месарят усетил враждата им и понеже знаеше, че нямаме котка, предложи изход от положението, който да устройва и котарака, и готвача...

Трябва да се предполага, че са се разделили доста хладно и Томас благосклонно се пресели у нас.

Едва поглеждайки го, жена ми предложи подходящо за него име – Хенри. Мина ми през ум, че още по-прилично ще бъде, ако се съчетаят двете имена и от това време почнахме да го наричаме в тесен семеен кръг Томас Хенри. А пък в разговори с приятели – Томас Хенри, ескуайр. (Щитоносец, оръженосец на рицаря; в по-ново време – благородник.)

Нашият дом допадна на Томас Хенри и той мълчаливо и сдържано изрази своето одобрение. Хареса му моето любимо кресло и той го зае. Бих могъл да изгоня оттам всеки друг котарак и то веднага, но Томас Хенри не бе от тези, които ги гонят. Ако му покажех, че съм недоволен от неговия избор, той би се отнесъл към това по същия начин, както, вероятно би се отнесла към мен кралица Виктория, ако тази знатна лейди би ме навестила, а аз ѝ намекнех, че съм зает и че не би било лошо да намине някой друг път. Той би станал и би се отдалечил, но никога повече нямаше да заговори с мен, колкото и дълго да живеехме оттук нататък под един покрив.

У нас по това време пребиваваше една личност /тя и сега живее с нас, но е по-възрастна и по-разсъдлива/, която не изпитваше уважение към котките. Тя предполагаше, че опашката на котката е само за това – да ти бъде по-удобно да я хванеш и да вдигнеш животното от пода. Тя си въобразяваше също така, че котката трябва да се храни насила и

непременно с лъжичка и че тези зверчета обожават возенето в количка за кукли. Плашеше ме първата среща на Томас Хенри с тази личност. Боях се, че той, съдейки по нея, може да си създаде погрешна представа за нашето семейство като цяло и така ние окончателно да паднем в очите му.

Но моите опасения се оказаха напразни. В Томас Хенри имаше нещо такова, което изключваше прекалената непринуденост в отношенията и съвършено изключваше всякакво фамилиарничене. Той вежливо, но твърдо веднага постави на мястото ѝ дръзката особа. Плахо, със зараждащо се уважение тя посегна към опашката му. Без да бърза котаракът прибра опашката и я погледна. В този поглед нямаше нито гняв, нито обида. С такова изражение вероятно Соломон е приемал знаците на внимание от страна на Савската царица. Снизходително и с чувство на превъзходство.

Наистина, Томас Хенри бе джентълмен сред котараките. Един мой приятел, който вярва в преселението на душите, твърдеше, че това бил лорд Честърфилд. Томас Хенри никога не изпросваше храната си, както правят другите котки. Обикновено, по време на ядене, той седеше наблизо до мен и чакаше кога ще му сервира. Ядеше само овче котлетче, а към препечено говеждо не би погледнал за нищо на света. Тъй се случи, че веднъж един от нашите гости му предложи хрущял; той мълчаливо стана, излезе от стаята и не се показа повече, докато нашият приятел не си отиде.

Но у всеки от нас се таят слабости и слабостта на Томас Хенри беше печената патица. Поведението на Томас Хенри при вида на печената патица представляваше за мен психологическо откровение. Откри ми се най-истинската и животинска страна на неговия характер. При вида на печената патица Томас Хенри ставаше котарак и само котарак, с всички първобитни инстинкти на своя род. Чувството за собствено достойнство се отлепяше от него като маска. Той драскаше заради печена щтица, той се унижаваше заради нея. За парче печена патица той като че ли бе готов да продаде душата си на дявола.

Наложи ни се да се откажем от опасното ястие: болезнено бе да се гледа как пагубно действаше то на характера на котарака. Освен това неговите маниери при появата на печената патица върху масата биха могли да послужат за лош пример на децата.

Томас Хенри блестеше сред котараките в околността. По него можеше да се сверяват часовниците. След обяда той неизменно правеше половинчасова разходка по моравата, всеки път точно в десет идваше

при кухненската врата, а в единайсет вече спеше в креслото ми. Нямаше приятели сред котарациите. Не намираше удоволствие в боевете и аз се съмнявах дали е любил някога, даже в младостта си; бе изключително хладна и независима натура; към женското общество се отнасяше с пълно безразличие.

Такъв безупречен живот Томас Хенри води цялата зима. През лятото го взехме на село. Струваше ни се, че за него ще бъде полезна смяната на обстановката: той явно бе взел да пълнее. Бедният Томас Хенри! Селото, уви, го погуби. Какво именно предизвика промяната, не мога да кажа; може би непривично ободряващият въздух. Високонравственият Томас Хенри със страшна скорост се плъзна по наклонената плоскост. В първата нощ той изчезна до единайсет, през втората – не се появи изобщо, на третата се върна вкъщи към шест сутринта с доста проскубана козина на главата. Разбира се, тук не бе минало без дами – съдейки по котешкия концерт, продължил цяла нощ, били са поне дузина. Тъй или инак, Томас Хенри беше представителен кавалер и дамите взеха да идват при него и денем. След това почнаха да идват измамените котараци и да искат удовлетворение, което Томас Хенри, справедливостта изискваше да го кажем, никога не отказваше да даде.

Селските момчетии по цял ден висяха около дома ни, наблюдавайки сраженията; при нас в кухнята непрекъснато нахлуваха разгневени жени и хвърляйки връз масата по някоя мъртва котка, призоваваха небесата и мен към въздаване на справедливост. Нашата кухня се превърна в истинска котешка морга и ми се наложи да набавя нова кухненска маса. Готвачката заяви, че ще бъде по-удобно, ако си има отделна маса. Тя просто се забърква, когато сред нарязаното месо и зеленчуците попадат толкова мъртви котки: бои се да не би да смеси нещата. Заради това преместихме старата маса към прозореца и я оставихме за котките, а на своята маса готвачката вече никому не позволяваше да слага котки, живи или мъртви.

Веднъж я чух да пита собственичката на една умряла котка:

– И какво ще наредите да правя с нея? Да я варя ли?

– Това е моят котарак – отговори дамата, – разбирате ли?

– Много добре, но днес аз не готвя пастет от котараци. Слагайте го на котешката маса. А тази маса е моя.

Отначало „възстановяването на справедливостта“ ми излизаше по около половин کرونا, но с течение на времето котките поскъпнаха. Дотогава ги смятах евтини и изведнъж ме поразил фактът, че се ценят толкова високо. Взех даже сериозно да се замислям дали да не почна да

развъждам котки за продан? При цените, налагащи се постепенно в това село, бих могъл да получавам нелош доход.

– Полнобувайте се какви ги върши вашият звяр – ми каза една разневена особа, заради която ме викнаха по време на обедата.

Аз се полюбувах. „Творението“ на Том Хенри се оказа жалко, изтощено същество, на което на оня свят навярно щеше да му е по-добре, отколкото на този. Ако нещастното създание бе мое, аз само бих благодарил на Томас Хенри; но има хора, дето не разбират кое точно е за тяхно добро.

– Не бих дала такъв котарак и за пет фунта – заяви дамата.

– То си е ваша работа – възразих, – но според мен бихте постъпили не благодарумно. В този му вид цената е не повече от шилинг. Ако се надявате някъде да получите повече – много моля.

– Но няма това е котарак? Това е християнин – каза дамата.

– Не купувам мъртви християни – отговорих твърдо. – А дори и да ги купувах, за този екземпляр все пак не бих дал повече от шилинг. Бройте го за християнин или за котарак, както ви харесва, но и в двата случая той не струва по-скъпо от шилинг.

В края на краищата се спазарихме за осемнайсет пенса.

Поразя ме и числото котки, с които успя да се разправи Томас Хенри. То бе истински погром.

Веднъж вечерта, отбивайки се в кухнята – сега вече имах навика всяка вечер да ходя в кухнята и да оглеждам цялата партида мъртви котки, постъпили през деня, – между останалите видях на масата и котарак с рядка козина – трицветна.

– Струва половин лира – каза собственикът му, който бе в кухнята с чаша бира в ръка.

Повдигнах покойника и го разгледах внимателно.

– Вчера вашият котарак го уби – продължи и собственикът. – Срам и позор!

– Моят котарак го убива вече за трети път – отговорих аз. – В събота негова собственичка се оказа мисис Хеджър, в понеделник – мисис Майърс. Още тогава забелязах нещо нередно в тая работа и си отбелязах, понеже не бях съвсем сигурен. Сега виждам, че е същият котарак. Послушайте моя съвет и го закопайте, преди да разнесе зараза. Не ме интересува колко живота има една котка, плащам само за един.

Ние неведнъж давахме възможност на Томас Хенри да се поправи, но с всеки изминат ден той се държеше все по-лошо и по-лошо, към неговите престъпления се прибави и браконьерството, той почна да краде

пилета и на мене ми омръзна да плащам за неговите грехове.

Посъветвах се с градинаря и градинарят ми каза, че и преди е виждал котараци, с които се случват подобни работи.

– А не знаете ли как да го излекуваме? – попитах.

– Ами че как, сър? – отвърна градинарят, – камък на шията и в езерото: чувал съм, че това е нелошо лекарство.

– Да му дадем тогава една доза от него преди сън, а?

Градинарят така и направи и нашите неприятности свършиха. Горкият Томас Хенри! Неговият пример показва колко лесно е да се прочуеш като порядъчен, щом няма съблазни. Заради какво джентълменът, роден и израснал в атмосферата на „Реформ-клуб“ би могъл да се отклони от пътя праведен? Жал ми е за Томас Хенри и аз вече не вярвам, че селският въздух влияе благотворно на нравствеността.

КРАЙ

© Екатерина Димитрова, превод от английски

Jerome K. Jerome
The Degeneration of Thomas Henry, 1897

Сканиране, разпознаване и редакция: Теодора, 2008

Публикация

Джеръм К. Джеръм. Джентълмени и привидения. Разкази
Съставителство и превод: Екатерина Димитрова
Selekt ABC, София, 1993
Печат: Полипринт, Враца
255 с.

Sketches in Lavender, Blue and Green, 1897

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/6754>]